

מדינת ישראל
ועדת ערר לענייני קורונה וחרבות ברזל – מסלול ארצי

ערר 1649-23
(ערר קורונה)

לפני כבוד חברי הוועדה:
ערן עסיס, עו"ד - יו"ר
טניה חכמוב, רו"ח - חברה

העוררת: **ניו גאמפנו ריטייל בע"מ, ח.פ. 515087229**
באמצעות עו"ד אופיר לוי

נ ג ד

המשיבה: **רשות המסים**
באמצעות היחידה לטיפול במענק השתתפות בהוצאות קבועות
רחוב בן גוריון 38 רמת גן
מייל: corona.ararim@taxes.gov.il

החלטה

1. העוררת היא חברה בעלת המותג ג'אמפ, והיא עוסקת במכירת בגדים ברשת חנויות קמעונאיות. נציין כבר כעת כי בעל השליטה בעוררת שולט בחברה נוספת, עונות מודל בע"מ, בעלת המותג עונות (להלן – **חברת עונות**), ובין החברות מתקיימים שיתופי פעולה עסקיים – עניין שהתברר בשלב מאוחר של בירור הערר.
2. העוררת הגישה למשיבה בקשה למענק סיוע בגין החודשים ינואר-פברואר 2022, בהתאם לחוק מענק סיוע לעסקים בשל ההשפעה הכלכלית של התפשטות זן אומיקרון של נגיף הקורונה החדש (הוראת שעה), תשפ"ב-2022 (להלן – **חוק האומיקרון**). המשיבה דחתה את הבקשה, וציינה כי גם לפני התפרצות האומיקרון היו הכנסותיה של העוררת נמוכות בהשוואה לתקופת הבסיס, וכי עובדה זו מלמדת שהירידה בהכנסות לא נבעה מנגיף האומיקרון.
3. כנגד החלטה זו הגישה העוררת השגה, אשר נדחתה אף היא. בהחלטה בהשגה המשיבה ציינה את הממצאים והנימוקים הבאים:
 - א. מחזורי ההכנסות הדו חודשי הממוצע לפני התפרצות האומיקרון (מחודש יולי 2021 ועד דצמבר 2021), וכן לאחר תקופת האומיקרון (מחודש מרץ 2022 עד מרץ 2023) היה כ-4.2 מיליון ש"ח – מחזור קטן ממה שדווח בתקופת הבסיס (7.4 מיליון ש"ח)
 - ב. גם בתקופת ינואר-פברואר 2023 ההכנסות עמדו על כ-3.4 מיליון ש"ח בלבד.

מדינת ישראל

ועדת ערר לענייני קורונה – השתתפות בהוצאות קבועות לעסקים

- ג. חלה ממילא ירידה במספר העובדים שהועסקו על ידי העוררת – בתקופת הבסיס הועסקו 79 עובדים, ואילו ערב האומיקרון הועסקו 48 עובדים בלבד.
- ד. נתונים אלו מלמדים שההכנסות שהיו לעסק בחודשי הבסיס אינן אלו שהעסק יכול היה לצפות להם בתקופת הזכאות אלמלא האומיקרון.
4. מכאן הערר שלפנינו.
5. יצוין לשלמות התמונה כי בגין תקופת זכאות קודמות, ביקשה העוררת מענקים לפי חוק התכנית לסיוע כלכלי (נגיף הקורונה החדש) (הוראת שעה), התש"ף-2020, אולם ככל הידוע לוועדה ההחלטות השונות שהתקבלו בעניין בקשות אלו אינן שנויות במחלוקת. ערר זה נסוב על מענק האומיקרון בלבד.

טענות העוררת

6. בכתב הערר טענה העוררת כי המשיבה כלל לא הציגה ממצאים עובדתיים מהימנים המעמידה בספק את קיומו של הקשר הסיבתי, כך שלא מוטל עליה נטל ראיה; לטענת העוררת, לא הוצגו ממצאים חד משמעיים כך שלכל היותר מוטל עליה נטל קל.
7. העוררת הסבירה כי מוצרי הביגוד של מותג ג'אמפ שאותם היא משווקת בחנויותיה, בקניונים ובמתחמי מסחר, מיועדים בעיקר לקהל לקוחות מבוגר, וכי המיקוד הוא בביגוד ערב אלגנטי לאירועים, כגון חתונות ואירועים רשמיים. העוררת הציגה נתונים לגבי טווח הגילאים של לקוחותיה, וציינה כי כ-73% מהלקוחות הם מעל גיל 41. על רקע זה, טענה העוררת כי הזהירות המיוחדת שנקטה על ידי האוכלוסייה המבוגרת בתקופת המחלה, בד בבד עם ההגבלות שהוטלו על עריכת אירועים, הובילו לירידה משמעותית בהיקף המכירות.
8. העוררת הדגישה כי בין החודשים מרץ-דצמבר 2021 החלה לחוות התאוששות קלה במחזור הכנסותיה, שהגיע לשיא בחודשים נובמבר-דצמבר 2021 (בהם נרשם המחזור הדו חודשי הגבוה ביותר של העוררת לתקופה זו). העוררת הדגישה כי בהשוואה בין תקופת האומיקרון לבין החודשיים שקדמו לה, חלה ירידה של כ-30% בהכנסות (והודגש כי גם בהשוואה לנתונים ארוכי טווח בשנת 2021 חלה ירידה ניכרת).
9. העוררת טענה כי אין בסיס לציפייתה של המשיבה כי העוררת תחזור לשיגרה באופן מיידי עם תום תקופת המענקים, שכן היא המשיכה להתמודד עם השפעותיה של המגפה. העוררת הדגישה כי חוק האומיקרון הוסבר מלכתחילה ככזה שנועד לסייע לעסקים בעלי כושר שרידות נמוך, שממשיכים לדווח על ירידות בשיעורי המחזוריים, ולא לעסקים איתנים וציביים. לטענת העוררת, התייחסות לירידות מחזוריים לפני או אחרי תקופת

מדינת ישראל

ועדת ערר לענייני קורונה – השתתפות בהוצאות קבועות לעסקים

- הזכאות סותרת במפורש את תכלית החקיקה. העוררת הוסיפה וטענה כי התקופות שנבחרו לצורך בחינת מצבה היו שרירותיות.
10. לצד זאת טענה העוררת כי המשיבה איחרה במתן החלטתה בשלב הגשת הבקשה – צוין כי ההחלטה ניתנה בחלוף 188 ימים, במקום תוך תקופה של 100 ימים כהוראת המחוקק. עוד נטען כי ההחלטה לא הייתה מנומקת כדבעי.
11. בכתב התשובה חזרה המשיבה על הממצאים שהוזכרו בשלב ההשגה. המשיבה הדגישה כי חרף הזמן הרב שחלף, גם בנתוני שנת 2023 לא ניתן למצוא התאוששות, ונראה כי מצבה של העוררת אינו נובע מהתפרצות האומיקרון, שהסתיימה זה מכבר. המשיבה התייחסה לכך שמחזורי ההכנסות בתקופת הזכאות נמוכים גם בהשוואה לתקופות שלפניה ולאחריה, אך ציינה כי מדובר בירידה לא משמעותית, שאינה מזכה במענק.
12. המשיבה הדגישה כי גם אם תקופת הזכאות נבחנת בהשוואה לשנת 2023 אין זכאות למענק; גם כאשר נערכת בחינה השוואתית בין הכנסות החציון הראשון של 2022 כולו לבין החציון הראשון של 2023 – הכנסות העוררת כמעט זהות.
13. לגבי סוג עסקה של העוררת, הציגה המשיבה דוגמאות מתוך אתר האינטרנט של החברה לכך שהעוררת מוכרת גם פריטי לבוש יומיומיים ואף בגדי ים. עוד נטען כי העוררת לא הוכיחה שלקוחותיה הינם אנשים מבוגרים.
14. המשיבה הדגישה כי הצמצום במספר העובדים מעיד גם הוא על היעדר קשר סיבתי, ואין כל ראיה לכך שהצמצום במספר העובדים נבע מהתפרצות האומיקרון.
15. בתגובה לכתב התשובה, טענה העוררת כי עמדת המשיבה מהווה סילוף של הפסיקה, שכן במקרים שנדונו בפסקי הדין שאליהם הפנתה המשיבה הוצגו ממצאים פוזיטיביים, בעוד ירידת מחזורים בלבד, לשיטת העוררת, אינה מהווה ראיה מספקת להעברת נטל הראיה.
16. העוררת העירה כי הדוגמאות שהציגה המשיבה באתר האינטרנט של העוררת לגבי אופי הביגוד אינן מהוות ראיה, ואף להפך – הן מחזקות את הטענה כי העוררת מאופיינת בסגנון מחויט וקלאסי, התואם לביגוד לאירועים. לטענת העוררת, העובדה שהיא מוכרת מגוון בגדים, יומיומיים ואחרים, אינה מוכיחה שקהל הלקוחות אינו מבוגר כנטען. העוררת הדגישה כי הטענה הייתה לגבי עיקר קהל לקוחותיה, והזכירה כי הנתונים שצורפו מעידים שיש בין לקוחותיה גם נשים צעירות.
17. העוררת העירה כי לא הוסבר כיצד הירידה במספר העובדים מעידה על היעדר קשר סיבתי, ונתון זה אינו מעבירה אליה את נטל הראיה.

מדינת ישראל

ועדת ערר לענייני קורונה – השתתפות בהוצאות קבועות לעסקים

המשך בירור הערר

18. בדיון שהתקיים באמצעים טכנולוגיים ביום 26.2.2024, העלינו בפני נציגי העוררת שאלות לעניין היעדר ההתאוששות; הצגנו בפני העוררת את הפער בין רמת ההכנסות השנתית בשנים 2017-2019 (כ-57-47 מיליון ש"ח בשנה) לבין רמת ההכנסות בשנים 2021-2022 (כ-23-25 מיליון ש"ח בשנה). תהינו מדוע העוררת לא חזרה לרמת ההכנסות שהייתה לה בעבר וכן מדוע לא חזרה להעסיק עובדים כפי שהעסיקה בעבר. בשלב זה, לאחר הפסקה בדיון, הצטרף לדיון מר יואב שמע, מנהל החברה העוררת ומבעליה, והעלה טענות חדשות לעניין היעדר ההתאוששות ולעניין מספר העובדים – נטען כי העוררת, המעסיקה עובדות מכירה בגיל מבוגר יחסית, התקשתה לגייס עובדים לאחר התפרצויות המגפה, ונאלצה להסתפק בפחות עובדים לכל חנות, כך שהתפוקה נותרה נמוכה למרות חזרת המשק לשיגרה כביכול.

19. במסגרת הניסיון להבין את ההתפתחויות בעסק, הסביר מנהל החברה ובעליה מר שמע כי בשנים קודמות הוא רכש גם את חברת עונות; לדבריו, בחלק מהקניונים החליט להתייעל ולסגור את חנות ג'אמפ, בגדי המותג ג'אמפ המשיכו להימכר בחנות של עונות, תוך עליה בתפוקה הכוללת. כחלק מהתהליך הזה, חלה ירידה במספר החנויות.

20. בשולי הדברים נציין כי במהלך הדיון הועלו על ידי חברי הוועדה תהיות לגבי שינויים בדיווחי העסקאות והתשומות של העוררת במהלך השנים, בדגש על שינוי בשיעור הערך המוסף. עניין זה הועלה בדיון באופן אקראי, ולא ראינו לנכון ליחס לו חשיבות, לכאן או לכאן, כמו גם לטענות שהעלו הצדדים בנושא זה לאחר מכן. אגב כך, העלתה המשיבה טענות נוספות לגבי היקפי הייבוא של העוררת, וגם לעניין זה, שלא הועלה על ידי המשיבה בשלבי ההחלטה הפורמליים ואף לא בכתב התשובה, לא ראינו לנכון להידרש. נעיר בתמצית כי לא מצאנו בדברים אלו נתון המוכיח שחלו שינויים אחרים בעסק, ולא ראינו לנכון להידרש לנתונים החלקיים שהוזכרו בדיון בהקשרים אלו. בתום הדיון התבקשו הצדדים להגיש השלמת טיעון מטעמם ולהתייחס לסוגיות שעלו בדיון.

השלמות טיעון לאחר הדיון

21. בהשלמת טיעון מטעם המשיבה, ביקשה המשיבה להדגיש כי נציגי העוררת התחמקו מלהשיב להגיב מספר העובדים, ורק מאוחר יותר הסביר מר שמע כי אכן חלה ירידה במספר החנויות של העוררת. בשלב זה ביקשה המשיבה להפנות להערה שצוינה בביאורים לדוחות הכספיים, ובה צוין כי החברה מצויה במהלך איחוד חנויות המכירה עם חברת עונות, מהלך שהחל בשנת 2015. לטענת המשיבה, מהלכים אלו מעידים שצמצום הפעילות של העוררת היה בכוונת מכוון. לטענת המשיבה, גם הירידה במספר העובדים נבעה מאיחוד חנויות.

מדינת ישראל

ועדת ערר לענייני קורונה – השתתפות בהוצאות קבועות לעסקים

22. לגבי גיל הלקוחות של העוררת, המשיבה הטילה ספק לגבי הנתונים שהוצגו, שכן הלקוחות בחנויות בקניון אינם נדרשים להצהיר על גילם, ולצד זאת הדגישה שבהתאם לנתונים, רק 14-15% מלקוחותיה של העוררת הם מעל גיל 60. המשיבה טענה כי מחזור ההכנסות של העוררת התייצב על כ-22-24 מיליון ש"ח בשנה. לעמדת המשיבה, ניתן לבחון את ירידת המחזורים בהשוואה למחזור בסיס חלופי, לפי החודשים 03-12/2021 (בהתאם לטענות העוררת), אולם נתונים אלו מעידים על ירידה של 22% בלבד, שאינה מספקת לצורך ביסוס הזכאות למענק. כך גם בהשוואה לתקופה המקבילה בשנת 2023.

23. בהשלמת טיעון מצד העוררת, חזרה העוררת והדגישה כי עובדות המכירה הן בגיל מבוגר יחסית, והן סירבו לחזור לעבודה במקום סגור, ולכן נאלצה העוררת להוציא לעובדות אלו מכתבי סיום העסקה (שדוגמאותיהן צורפו). העוררת הציגה נתונים על סך השכר בהשוואה לסך העובדים (השוואה בין התקופות נובמבר עד פברואר בשנים 2021-2022 לבין התקופה המקבילה בשנים 2022-2023); מהנתונים עולה כי מספר העובדים שעמד לרשות העוררת ירד, אך סך השכר עלה – נתון המוכיח שהעוררת נאלצה להעסיק את העובדים המעטים שנשארו למשך שעות רבות יותר. לעניין ההשוואה לשנת 2023, עמדה העוררת על כך שתוצאות ינואר-פברואר 2023 היו גבוהות יותר ב-10% בהיקף הפדיון, וב-24% במספר העסקאות, כך שהשנה העוקבת מלמדת על התאוששות.

24. לאחר מכן, התבקשה העוררת להתייחס לאמור בהשלמת הטיעון מטעם המשיבה, ובפרט, לאפשרות שעקב שיתופי הפעולה עם חברת עונות חלו שינויים נוספים בעסק שאינם קשורים למגפת הקורונה. העוררת התבקשה להציג לוועדה את דיווחי ההכנסות של חברת עונות, דוחות כספיים שלה ושל חברת עונות, וכן טבלה הכוללת פירוט של הכנסותיה החודשיות של העוררת תוך חלוקה לסניפים ולהכנסות שאינן ממכירות בסניפים. כמו כן התבקשה העוררת לציין כמה עובדים עבדו וכמה חנויות מכירה היא הפעילה בכל חודש.

25. במענה לכך, מסרה העוררת השלמת מסמכים והציגה את הנתונים המבוקשים, ולצד זאת הבהירה את הדברים הבאים:

א. תהליך מיזוג החנויות החל בינואר 2016 והסתיים ברובו בסוף שנת 2016 (מיזוג אחרון בוצע בחודש מאי 2017).

ב. העוררת הסבירה שבין החברות ישנה התחשבנות חודשית בין מכירות של חברה אחת שמתבצעות בחברה השניה, וישנן התחשבנויות גם על הוצאות שנוקפות לחובת החברות השונות, לפי העניין.

26. בנוסף, מסרה העוררת לבקשת המשיבה הבהרות בנוגע לפער בין דיווחי המע"מ שלה ובין ההכנסות שדווחו למס הכנסה בדוחות השנתיים

מדינת ישראל

ועדת ערר לענייני קורונה – השתתפות בהוצאות קבועות לעסקים

27. בתגובה מטעם המשיבה חזרה המשיבה על עמדתה. המשיבה הדגישה כי גם אם העוררת חוותה ירידת מחזורים מסוימת בתקופת האומיקרון, ירידת המחזורים אינה מגיעה לרף של 25% הקבוע בחוק, בהשוואה למוצע ההכנסות בתקופות שלפני תקופת האומיקרון ולאחריה, ואף בהשוואה לתקופה המקבילה בשנה העוקבת, ינואר-פברואר 2023.

דיון והכרעה

28. לאחר ששמענו את הצדדים בדיון ולאחר שעיינו בטענותיהם הנוספות ובמסמכים הנוספים שהוגשו לאחר הדיון, באנו לכלל מסקנה כי דין הערר להתקבל באופן חלקי בלבד. בתמצית ייאמר כי אנו מקבלים את נקודת המוצא של המשיבה כי לא ניתן לקחת בחשבון את מחזור ההכנסות שדווח בתקופת הבסיס, ינואר-פברואר 2019, וזאת עקב שינויים בלתי מוסברים בהיקף ההכנסות של העוררת. יחד עם זאת, בשונה מהמשיבה, אנו סבורים שלא ניתן להתעלם מהירידה הנוספת שחלה בהכנסות העוררת, באופן ספציפי בחודשים ינואר-פברואר 2022 – תקופה שהתאפיינה בתחלואה גבוהה, ולא מן הנמנע שהשפיע על פדיון ההכנסות בחנויות בקניון. בשים לב לנתונים הגבוליים ולשינויים בהכנסות בין התקופות השונות, ראינו לנכון לקבוע כי העוררת זכאית למענק מינימלי, שיחושב על בסיס ההנחה שחלה בתקופת האומיקרון ירידה בשיעור המינימלי המזכה במענק.

רקע נורמטיבי – דרישת הקשר סיבתי

29. כידוע, נקודת המוצא היא כי המענק לפי חוק האומיקרון נועד לסייע לעסקים שנפגעו כתוצאה מהתפשטות המגפה. בהתאם לחוק, לא די בעובדה שחלה בעסק ירידת מחזורים בהשוואה לתקופת הבסיס, אלא יש להראות כי ירידה במחזורי העסקאות נגרמה מההשפעה הכלכלית של התפשטות המגפה (ראו סעיף 2(4) לחוק האומיקרון). במילים אחרות, המענק יינתן רק אם קיים קשר סיבתי בין ירידת המחזורים ובין התפשטות המגפה.

30. בחוק מענק האומיקרון, כמו בחוק מענקי הקורונה, לא נקבע כי עוסק המבקש מענק מחויב להוכיח את הקשר הסיבתי באופן פוזיטיבי. בפסיקת בית המשפט העליון בעניין **פודולסקי**, אשר ניתנה בקשר למענקי הקורונה, נקבע כי באופן רגיל, הדרך להוכיח את קיומו של הקשר הסיבתי היא באמצעות הצבעה על נתוני ירידת המחזורים, וכי ישנה חזקה באשר לכך שמגפת הקורונה הייתה הגורם לכך. העיקרון הכללי שנקבע בפסיקת בית המשפט העליון הוא כי הנטל יעבור אל כתפי העורר באותם מקרים שבהם רשות המסים מציגה "ממצאים עובדתיים מהימנים" המעמידים בספק את קיומו של הקשר

מדינת ישראל

ועדת ערר לענייני קורונה – השתתפות בהוצאות קבועות לעסקים

הסיבתי (ראו גם עמ"נ 27710-06-21 ב.ג בטחון הצפון אבטחת מוסדות, ליווי טיולים ומתן שירותי רפואה בע"מ נ' רשות המסים בישראל, ניתן ביום 3.1.2022, פסקה 53 לפסק הדין; להלן – עניין ב.ג בטחון).

31. שאלות לגבי הקשר הסיבתי יכולות להתעורר גם אגב דפוסים ברמת ההכנסות של העסק, שאינם תואמים את הדפוס המתבקש של ירידת המחזורים בתקופת הקורונה – כגון כאשר חלה ירידה ברמת ההכנסות לפני פרוץ מגפת הקורונה, כאשר חלה עליה ברמת ההכנסות השנתית בשנת 2020, כאשר הירידה בהכנסות חלה בתקופת זכאות אחת בלבד, או כאשר הירידה בהכנסות החלה בשלב מאוחר בהשוואה למועדי פרוץ המגפה (ראו למשל עניין ב.ג בטחון, פסקה 53; ערר 1305-22 פ.ר. פרונט בע"מ נ' רשות המסים, ניתן ביום 9.8.2022; ערר 1389-21 אהוד לויטן הנדסה בע"מ נ' רשות המסים, ניתן ביום 12.9.2021; ערר 2809-22 אינץ' מדינה (2017) בע"מ נ' רשות המסים, ניתן ביום 7.2.2023; ערר 2611-22 אדר מערכות מיזוג אוויר בע"מ נ' רשות המסים, ניתן ביום 8.1.23). יוער כי לצורך העברת הנטל אל כתפי העורר, המשיבה אינה נדרשת בהכרח להציג ראיות פוזיטיביות או ממצאים נוספים מעבר לנתוני ההכנסות (וראו למשל בר"מ 7656/23 יגאל חיון הנדסה בע"מ נ' רשות המסים – היחידה לטיפול במענק קורונה, ניתן ביום 6.11.2023).

32. ממצא נוסף העשוי להיות רלוונטי לשאלת הקשר הסיבתי, בעיקר בתקופת האומיקרון הוא נתוני ההכנסות בתקופות הסמוכות, העשויים לעורר את סוגיית ההתאוששות של העסק. מדובר בסוגיה סבוכה, שכן בחלק מהמקרים היעדר התאוששות נבע כתוצאה ממגפת הקורונה, ואילו במקרים אחרים, בהתאם לנסיבות העניין לאופי הפגיעה בעסק כתוצאה ממגפת הקורונה, ניתן לצפות להתאוששות. אשר על כן, לגבי תקופת האומיקרון צוין בפסיקה כי במקרה שבו העסק לא התאושש ממגפת הקורונה, והכנסותיו נותרו נמוכות גם לפני תקופת האומיקרון וגם לאחריה, היעדר ההתאוששות היא סוגיה הראויה לבירור, בהתאם למכלול הנסיבות (וראו ערר 1398-23 קונטנטו מסעדנות בע"מ נ' רשות המסים, ניתן ביום 25.7.2023, להלן – עניין קונטנטו).

השינויים בהכנסות העוררת

33. נקודת המוצא בערר שלפנינו, הן לצורך בירור שאלת הקשר הסיבתי והן לצורך קביעת נטלי הראייה, נעוצה בנתוני ההכנסות של העוררת. לצורך העניין, נתייחס גם לרמת המאקרו, קרי, לשינויים בהכנסות העוררת על פני תקופות של שנים, וגם לרמת המיקרו, קרי לשינויים בין תקופת הזכאות לחודשים הסמוכים לה.

מדינת ישראל

ועדת ערר לענייני קורונה – השתתפות בהוצאות קבועות לעסקים

34. נתחיל ברמת המאקרו. בתקופות שקדמו למגפת הקורונה, נהנתה העוררת מהכנסות ברמה גבוהה, שאותה היא לא הצליחה לשחזר עד היום. בשנים 2017 עד 2019, ההכנסה השנתית שדווחה למע"מ נעה בין כ-47 מיליון ש"ח לכ-57 מיליון ש"ח בשנה. עם פרוץ מגפת הקורונה, חלה ירידה מובהקת בנתוני ההכנסות של העוררת, כאשר בתקופות הסגר ההכנסות צנחו לרמה נמוכה ביותר, של כ-0.5 מיליון ש"ח בחודש בלבד. שינויים אלו תואמים את הידוע לנו על גלי ההתפרצות של המגפה, וגם את הידוע לנו על פעילות העוררת, שחנויותיה ממוקמות במתחמי מסחר ובקניונים, שבהם שררו הגבלות רבות בתקופת הקורונה.

35. אלא שלאחר מכן, לאחר התייצבות ההכנסות מהתקופה הסוערת של סגרי הקורונה, נותרו הכנסות העוררת נמוכות יחסית. חרף העובדה שההגבלות ששררו בקניונים ובמתחמי המסחר כבר הוסרו, העוררת לא חזרה לרמת ההכנסות שהייתה לה בשנים הקודמות.

36. כאמור לעיל, סוגיית היעדר ההתאוששות עשויה להיות ממצא רלוונטי בהתאם לנסיבות ולאופי הפגיעה בעסק כתוצאה מהמגפה. כיוון שמדובר בעסק שנפגע באופן דרמטי מהגבלות המסחר, ניתן היה לצפות להתאוששות להיקף הכנסות דומה מעת שהתאפשר להחזיר את המסחר בקניונים. העובדה שהעוררת נותרה ברמת הכנסות נמוכה אומרת דרשני – בנסיבות כאלה, העוררת היא זו שנדרשת להסביר מדוע נותרו ההכנסות נמוכות כל כך. כל עוד לא יינתן הסבר מניח את הדעת, יהיה קשה לצאת מתוך ההנחה הפשוטה ש"מה שהיה הוא שיהיה", ושכל ירידת המחזורים נובעת ממגפת הקורונה.

37. לצד זאת, כאמור, יש לבחון את השינויים בהכנסות ברמת המיקרו. קשה להתעלם מן העובדה שההכנסה הדו חודשית בתקופת האומיקרון הייתה הנמוכה ביותר, בהשוואה לכל התקופות הדו חודשיות שלפני ושלאחר תקופת האומיקרון. מדובר בנתון בולט החורג ממאפייני התנודתיות הטבעית של תקופה זו. בתקופת האומיקרון הכנסות העוררת עמדו על כ-3.5 מיליון ש"ח, ובכל התקופות האחרות, מחודש מרץ 2021 ואילך ועד אמצע שנת 2022, ההכנסה הדו חודשית נעה בין כ-3.8 מיליון ש"ח לכ-5 מיליון ש"ח. על מנת לסבר את העין, נפרוט להלן את ההפרש באחוזים בין תקופת האומיקרון לבין כל אחת מהתקופות הללו:

תקופה	הפרש באחוזים למול תקופת האומיקרון
מרץ-אפריל 2021	29.8%
מאי-יוני 2021	23.6%
יולי-אוגוסט 2021	7.4%
ספטמבר-אוקטובר 2021	12.3%

מדינת ישראל

ועדת ערר לענייני קורונה – השתתפות בהוצאות קבועות לעסקים

28.6%	נובמבר-דצמבר 2021
31.4%	מרץ-אפריל 2022
23.6%	מאי-יוני 2022

38. אם כן, התמונה היא המורכבת. ברמת המאקרו, בהשוואה בין שנת הבסיס לבין שנת 2022, קיימים פערים בלתי מוסברים, שמגפת הקורונה או התפרצות האומיקרון אינם מעניקים להם הסבר פשוט וברור. כיוון שמגפת הקורונה על גליה השונים הסתיימה, ניתן היה לצפות להתאוששות ולחזרה לשיגרת ההכנסות. ממצאים אלו מעבירים את הנטל אל כתפי העוררת. עם זאת, ברמת המיקרו, ניכר כי בדיקה ספציפית של חודשי האומיקרון מגלים כי חלה ירידה ברורה בהכנסות. סמיכות הזמנים מדברת בעד עצמה ומתיישבת עם אופי הפגיעה בעסק – כשם שבתקופת הקורונה העוררת נפגעה כתוצאה מהסגרים וההגבלות וחלה ירידה דראסטית בהכנסותיה, כך אירע גם בתקופת האומיקרון, אם כי באופי מוגבל יותר – המגבלות הכלליות ששררו באותה תקופה לא מנעו את הפעילות בקניונים, והעוררת נפגעה באופן חלקי בלבד, ככל הנראה עקב התחלואה והימנעות של חלק מהלקוחות מכניסה למקומות הומי אדם.

התייחסות העוררת לירידת המחזורים

39. טענתה העיקרית של העוררת בכתב הערר הייתה כי יש להתייחס לאופי העסק – חנות ביגוד המיועדת בעיקר לקהל לקוחות מבוגר, עם ביגוד מתאים לאירועים. טענות אלו של העוררת לא היו מבוססות די הצורך, ומעט האסמכתאות שהוצגו – אין בהן כדי לסייע אף אם נקבלן כפי שהן.

40. לגבי גיל הלקוחות, הציגה העוררת טבלה של גילאי הלקוחות שלה ואחוז הפדיון של כל חתך גילאים, בין השנים 2019 עד 2022. מהטבלה עולה כי בכל התקופות, רוב לקוחותיה היו בין הגילאים 41-60 (בין 52% ל-58%), ורק חלק קטן (בין 14% ל-19%) היו בגילאי 61 ומעלה, גילאים שניתן להערכתנו לייחס להם זהירות בריאותית והקפדה יתרה בתקופת הקורונה. העוררת טענה בדיון כי גם בגילאי 41 ומעלה ניתן לצפות לזהירות והימנעות משיקולי בריאות בתקופת הקורונה, אולם טענה זו אינה מסתברת, ומכל מקום לא הוכח שהוצאו הנחיות לציבור הרלוונטי בגילאים אלו.

41. אולם למעלה מכך, אילו הייתה טענת העוררת נכונה, שרמת ההכנסות הנמוכה שלהם גם לאחר גלי הקורונה נובעת מההימנעות של הלקוחות המבוגרים להיכנס לחנות, ניתן היה להבחין בשינוי מסוים בחתך הגילאים של הלקוחות; לכאורה, לפי טענת העוררת, ניתן היה לצפות שבשנים 2020-2022 אחוז הפדיון מלקוחות מבוגרים ירד, ואחוז הפדיון מלקוחות צעירים יעלה. ואולם הנתונים שצירפה העוררת מעידים בדיוק על המצב ההפוך

מדינת ישראל

ועדת ערר לענייני קורונה – השתתפות בהוצאות קבועות לעסקים

– בהשוואה בין השנים ישנה **מגמת עליה** בגילי הלקוחות. חלקם של גילאי 61 ומעלה עלה בהדרגה מ-14% בשנת 2019 ל-19% בשנת 2022; חלקם של גילאי 41-60 עלה בהדרגה מ-52% ל-58%, ורק חלקם של הצעירים יותר ירד מ-36% ל-27%. נתונים אלו מעידים דווקא על מציאות הפוכה מזו שביקשה העוררת להוכיח.

42. ומעל הכל, ניסיונה של העוררת להשליך את יהבה על שיקולי הזהירות של הגיל המבוגר עקב הקורונה – נדון לכישלון. הקושי המרכזי בתזה של העוררת מצוי דווקא בתקופות של רגיעה והתאוששות מהמגפה. בתקופות אלו החשש הבריאותי הלך והתפוגג, והכנסות העוררת נותרו נמוכות. אילו השיקול הבריאותי של הלקוחות היה הגורם המכתיב את השינויים בהכנסות העוררת, השינויים היו צריכים להיות תואמים לגלי ההתפרצות של המגפה – או לכל הפחות בזיקה אליהם. שיקול זה יכול אולי להסביר את ירידת המחזורים הקטנה שחלה בתקופת האומיקרון (ולכך נתייחס בהמשך), אולם אין בכך כדי להסביר מדוע מחזור ההכנסות השנתי של העוררת, שהיה מעל 45 מיליון ש"ח בכל שנה, ירד לכ-22-24 מיליון ש"ח.

43. בשולי העניין נציין שטענת העוררת כאילו הביגוד שלה מיועד לאירועים – או, כפי שניסתה לדייק בהמשך, בסגנון מחויט שתואם לביגוד לאירועים – לא הוכחה כלל ועיקר. בהיעדר כל ראיה אחרת, סביר להניח שהעוררת מוכרת מגוון רחב של בגדים. כך או כך, גם את האירועים שאליהם מיועדים הבגדים המחויטים וה"קלאסיים", כטענת העוררת, ניתן היה לשוב ולקיים לאחר הסרת מגבלות הקורונה, ואין בכך כדי להסביר מדוע גם בסוף שנת 2022, העוררת לא חזרה למצבה.

44. לכך מצטרפת גם התהייה לגבי מספר העובדים של העוררת – המשיבה הציגה בהחלטה בהשגה נתונים על מספר העובדים הנמוך, נתון שלא זכה להסבר מצד העוררת בכתבי הטענות. במהלך הדיון דחקנו בנציגי העוררת להשיב ולהבהיר, מה מנע ממנה לחזור ולהעסיק עובדים בהיקפים של שנת 2019, על מנת לחזור לרמת ההכנסות שהיו לה בעבר. בשלב זה של הדיון, תהינו אם הירידה במספר העובדים אינה מעידה על שינוי כזה או אחר בפעילות העסק.

45. רק לאחר הפסקה בדיון, ולאחר שהצטרף אליו מנהל החברה העוררת ובעליה, עלה לראשונה בפנינו טיעון חדש – שהעוררת נאלצה לסיים את העסקתן של עובדות עקב מגפת הקורונה, ולא הצליחה לגייס עובדות אחרות במקומן – וכל זאת עקב מצב שוק כוח האדם בתקופת הקורונה, וחוסר נכונות מצד עובדים להמשיך בתנאי ההעסקה הקודמים. על טיעון מאוחר זה, העלינו כמה וכמה סימני תמיהה.

46. ראשית, אם זהו ההסבר למצבה של העוררת – מדוע לא הועלה על הכתב בשלב קודם? המשיבה הזכירה במספר הזדמנויות את הסוגיה, והעוררת התעלמה או היתממה והביעה

מדינת ישראל

ועדת ערר לענייני קורונה – השתתפות בהוצאות קבועות לעסקים

אי הבנה. אם זו הסוגיה המרכזית שעיכבה את חזרת העוררת לרמת ההכנסות הקודמת, היה על העוררת לומר זאת בקול רם וצלול מתחילת הדרך, ולא רק כשהיא נדחקה לפינה.

47. עיתוי העלאת הטיעון אינו רק מפתיע – יש לו השלכות דיוניות. תקנה 22 לתקנות בתי דין מינהליים (סדרי דין), התשנ"ב-1992, קובעת כך: **"בשמיעת הערר לא ייזקק בית הדין לעובדה או נימוק שלא הועלו בכתב הערר או בכתב התשובה, לפי הענין, אלא אם כן קבע כי שמיעת העובדה או הנימוק דרושה לשם עשיית צדק, ובלבד שניתנה ליתר בעלי הדין הזדמנות נאותה להגיב עליהם"**. למשיבה לא הייתה שהות להיערך לטענה מפתיעה זו, וגם מן הטעם הזה יש להעניק לה משקל מוגבל. ספק אפוא אם ניתן בכלל להידרש אליה בשלב זה.

48. נעיר כי גם במקום שבו אנו נדרשים לטענות שעולות בשלב דיוני מאוחר, הן צריכות להיות מוצקות ונדרשת הצדקה כבדת משקל כדי להתייחס אליה (ראו ערר 21-1881 טאהא סודקי נ' רשות המסים, ניתן ביום 21.3.2022). בהיעדר תשתית ראייתית לביסוס הטענה, קשה לומר כי היא בעלת משקל כבד מספיק בכדי שנידרש אליה בשלב זה.

49. בנוסף, גם מבחינה עסקית טהורה, גירסת העוררת היא תמוהה ולא ברורה. אם אכן סוגיה כזו הפכה לאחר מגפת הקורונה לחסם מרכזי בהתאוששות, לא ברור אילו צעדים ננקטו על מנת לטפל בחסם זה. האם העוררת פנתה לאפיקים נוספים לאיתור עובדים? האם העוררת ניסתה לגייס עובדים בשכר גבוה יותר? אילו הייתה זו הבעיה היחידה, ניתן היה לצפות לכך שהעוררת לכל הפחות תעשה מאמץ לפתור אותה. אולם בנתונים שהוצגו לנו לאחר הדיון, גם במשך שנתיים לאחר פרוץ מגפת הקורונה, מספר העובדים של העוררת נותר יציב – בין 23 ל-27 עובדים (למעט חודש אחד שבו צוין שהועסקו 30 עובדים). התנודות במספר העובדים נראות אקראיות, ולא נראה שישנה מגמה כלשהי או ניסיון "לפרוץ" את החסם הכה משמעותי.

50. לא נותר לנו אלא לקבוע שברמת המאקרו, סוגיית היעדר ההתאוששות לא זכתה למענה מספק מצד העוררת. אין בידינו אפשרות לקבוע בבירור מהם הגורמים שהביאו את העוררת למצב שאליו נקלעה בשנים 2021-2022. ייתכן שאגב שיתוף הפעולה עם חברת עונות נקטה העוררת בשינויים נוספים במתכונת הפעילות שלה, וייתכן שישנם גורמים נוספים שעשויים להשפיע על פעילותה, גורמים שנתרו עלומים ולא זכו להבהרה בהליך זה. ייתכן גם שמגפת הקורונה או התפרצות האומיקרון היו בעלי משקל מסוים למרות ההערות לעיל, אולם העוררת לא עמדה בנטל הראיה המוטל עליה ולא הוכיחה אם המצב הירוד שאליו נקלעה בשנת 2022, ברמת המאקרו, נבע כתוצאה מהמגפה.

מדינת ישראל

ועדת ערר לענייני קורונה – השתתפות בהוצאות קבועות לעסקים

ירידת המחזורים בתקופת האומיקרון

51. עמדנו קודם על כך שיש לחלק את ירידת המחזורים של העוררת לשני מישורים – ברמת המאקרו, הממצאים אכן מעידים על ירידת מחזורים לא מוסברת, ואולם ברמת המיקרו, בחודשי תקופת האומיקרון, ניתן לראות בבירור ירידה לרמת הכנסות נמוכה בהשוואה לתקופות שלפניה ולאחריה. על כן, גם אם החלק הארי של הירידה לא הוסבר, שומה עלינו לבחון האם הירידה הנוספת, שבאה לידי ביטוי בחודשי האומיקרון בלבד, מזכה את העוררת במענק ובאיזה אופן.

52. המשיבה ציינה כי אמנם קיימת ירידת מחזורים, אך אין מדובר בירידה מזכה. המשיבה התייחסה לחישובים חלופיים ולפיהם מחזור הבסיס ייקבע על פי ממוצע ההכנסות בתקופות שונות לפני תקופת האומיקרון או לאחריה, ולא נמצא כי קיימת ירידת מחזורים בשיעור של 25%. לפני האומיקרון, בחודשים מרץ-דצמבר 2021, שאותם ציינה העוררת כתקופת התאוששות, ממוצע ההכנסות הדו חודשי הגיע לכ-4.4 מיליון ש"ח, ובתקופה שלאחר האומיקרון, בחודשים מרץ-דצמבר 2022, ממוצע ההכנסות הדו חודשי עמד על כ-4.3 מיליון ש"ח. נתונים אלו מעידים על ירידת מחזורים של למעלה מ-20%, אך לשיטת המשיבה, הם אינם מזכים במענק.

53. לטעמנו, ספק רב אם נתונים גבוליים מעין אלו מהווים ממצא עובדתי מהימן שמעביר את נטל ההוכחה אל כתפי העוררת. עמדנו לעיל על כך שנתוני ההכנסות של העוררת מעידים על ירידת מחזורים ברורה בתקופת האומיקרון. ירידה זו מתיישבת עם הידוע לנו על מאפייני העסק ועל אופי הפגיעה בתקופת האומיקרון – תקופה זו התאפיינה בתחלואה גבוהה ואף שלא הוטלו מגבלות חריפות על הפעילות בקניונים, הנוכחות במקומות הומי אדם הייתה נמוכה יותר, בין אם בשל תחלואה עודפת ובין אם משיקולים של זהירות מונעת. לא פלא אפוא שהעסק ירד בתקופת האומיקרון למחזור ההכנסות הדו חודשי הנמוך ביותר בהשוואה לתקופות הסמוכות.

54. מטבע הדברים, קשה לקבוע בדיוק מה היה רף ההכנסות של העוררת אלמלא התפרצות האומיקרון. כאמור, מצאנו שמחזור ההכנסות של העוררת בתקופת הבסיס אינו משקף, ויש צורך לקבוע מחזור בסיס חלופי, בשים לב לירידת המחזורים הכללית שלא הוסברה. אילו המחזור החלופי היה עומד על כ-4.645 מיליון ש"ח, הייתה העוררת רושמת ירידת מחזורים של כ-25% והייתה זכאית למענק מינימלי. בתקופה הדו חודשית שלפני פרוץ האומיקרון נרשמו הכנסות בסך 4.877 מיליון ש"ח; בתקופה הדו חודשית שלאחר פרוץ האומיקרון נרשמו הכנסות בסך 5.077 מיליון ש"ח. נתונים אלו משקפים ירידת מחזורים של כ-28%-31%, קרי – מעל הרף המינימלי הנדרש.

55. אנו ערים לכך שבחישוב ממוצעים על פני תקופות ארוכות יותר, ההכנסה הממוצעת של העוררת הייתה מעט נמוכה יותר מהרף שהיה מזכה את העוררת במענק. אולם במבט

מדינת ישראל

ועדת ערר לענייני קורונה – השתתפות בהוצאות קבועות לעסקים

כולל, ובשים לב לירידת המחזורים הברורה, קשה לקבוע שהחישוב צריך להיערך על בסיס ממוצע בלבד. יש לתת את הדעת לכך שממוצע ההכנסות לשנת 2021 כולל תקופות שבהן מגפת הקורונה עשויה הייתה להשפיע, וקשה להבטיח כי מגמת ההתאוששות היא עקבית; דווקא נתוני סוף התקופה מלמדים על הכנסות העולות על הרף המינימלי האמור. כך גם לגבי התקופה שלאחר פרוץ האומיקרון – העובדה שההכנסות הגבוהות הן סמוכות לסיום תקופת ההשפעה של גל האומיקרון מהווה שיקול רלוונטי. בחישוב החלופי שערכה המשיבה, נתוני הממוצע הם גבוליים, וקשה לקבוע כי די בממצא זה בכדי להפריך את ההנחה בדבר קיומו של קשר סיבתי.

56. יש לזכור כי כל חישוב חלופי הינו ספקולטיבי ובמידה מסוימת שרירותי. אין דרך אמיתית לשחזר ולהעריך בצורה מדויקת מה היו הכנסותיה של העוררת אלמלא התפרצות האומיקרון. לטעמנו, בנסיבות כאלה, יהיה זה ראוי ומוצדק להניח שמחזור הבסיס של העוררת, שממנו מחושבת ירידת המחזורים, הוא מחזור הבסיס המינימלי שהיה מזכה אותה במענק – כ-4.645 מיליון ש"ח, שכן המשיבה לא הציגה ממצאים עובדתיים מהימנים המפריכים את התזה החלופית הזו. נתוני הממוצע התקופתיים הם חשובים ורלוונטיים, אך לנוכח התוצאה הגבולית שהם מובילים אליה, אנו סבורים שאין די בהם בכדי להפריך את הקשר הסיבתי באופן גורף.

שיתוף הפעולה עם חברת עונות

57. למסקנות האמורות לעיל הגענו על יסוד המסמכים והטענות כפי שהוגשו עד למועד הדיון, וכפי שנשמעו בחלקו העיקרי של הדיון. בסוף הדיון, ציין מנהל החברה העוררת את העובדה שהוא בעליה של חברת עונות והבהיר שקיים שיתוף פעולה בין החברות, ועל רקע זה העלתה המשיבה בהשלמת הטיעון מצידה טענות נוספות. העוררת התבקשה למסור פירוט רחב יותר של הכנסותיה בתקופות השונות, והונחה בפני הוועדה תשתית מספקת על מנת לבחון את העניין בצורה יסודית יותר.

58. לנוכח התוצאה שאליה הגענו לעיל, לא ראינו צורך להעמיק חקר בעניין זה, שכן על פני הדברים, המידע הנוסף שהתקבל מחזק את המסקנות שאליהן הגענו. נעמוד בתמצית על המידע שהוצג לנו ועל השלכותיו.

59. בתגובה האחרונה מטעם העוררת, הוסבר כי חלק מהכנסותיה הן הכנסות ישירות מפדיון המכירות בחנויותיה, ולצד זאת נרשמות הכנסות מחברת עונות, בגין מכירה של מוצרי העוררת בחנויותיה. על פי הפילוח שהוצג, בשנת 2019, פדיון המכירות בחנויות העוררת עמד על כ-13.8 מיליון ש"ח בלבד, ואילו החלק הארי של הכנסות, כ-32.4 מיליון ש"ח, היו הכנסות ממכירות מוצרי ג'אמפ בחנויות חברת עונות, שהועברו לחברת ג'אמפ בהתחשבות חודשית.

מדינת ישראל

ועדת ערר לענייני קורונה – השתתפות בהוצאות קבועות לעסקים

60. נתון נוסף שיש לתת עליו את הדעת הוא שבתקופות מסוימות, נרשמו אצל העוררת הכנסות ממתן שירותים לחברת עונות – הכנסות שנועדו לכיסוי הוצאות של חברת ג'אמפ שנרשמו אצל העוררת, בגין הוצאות המכירה בחנויותיה. בשנת 2019, סך ההכנסות הללו עמד על כ-8.4 מיליון ש"ח, כך שסך הכנסות העוררת ממכירות (כולל מכירות של מוצרי ג'אמפ) היו כ-46.2 מיליון ש"ח (ולא כפי שדווח למע"מ בפועל).

61. לשלמות התמונה נעיר כי גם העוררת העבירה הכנסות לחברת עונות, בגין מוצרי עונות שנמכרו בחנויותיה, כך שמתוך 13.8 מיליון ש"ח פדיון מכירות בחנויות, הכנסותיה האורגניות והישירות של העוררת ממכירת מוצרי המותג שבבעלותה היו כ-4.8 מיליון ש"ח בשנה בלבד (המצטרפות כאמור להכנסות בסך כ-32.4 מיליון ש"ח שהועברו מחברת עונות). לא פלא אפוא שבדוחותיה הכספיים לשנת 2019, רשמה העוררת הכנסות בסך כ-37.2 מיליון ש"ח – בשונה מסך ההכנסות שדווח למע"מ. מרבית ההכנסות הן כתוצאה ממכירה ברשת חנויות עונות (כ-87%) ורק מיעוט הן הכנסות אורגניות ממכירת מוצרי העוררת בחנויותיה. גם בשנים 2020-2022 שיעור ההכנסות מחברת עונות עמד על כ-89-87%.

62. דומה כי העוררת ניסתה להסוות נתונים אלו והציגה אותם לוועדה רק בלית ברירה, ושיקוליה עימה. נתונים אלו מעוררים סימני שאלה של ממש לגבי ההסברים שאותם הציגה העוררת לוועדה. מלכתחילה, הסבירה העוררת כי היא עוסקת במכירת בגדים בחנויות המצויות בבעלותה בקניונים ובמתחמי מכירות גדולים, ואולם בדיעבד התברר כי מרבית ההכנסות אינן מגיעות מחנויות שבבעלות העוררת. העוררת הסבירה בדיון כי בשל מגפת הקורונה היא לא הצליחה לגייס עובדי מכירה לחנויות, ולכן לא הצליחה להפיק הכנסות ברמה דומה לרמת ההכנסות שנרשמה בעבר; אולם רק בדיעבד התברר שמרבית הכנסותיה הן אלו שמועברות לה מהחברה האחות, חברת עונות. כדי להסביר מדוע חלה ירידת מחזורים כה גדולה בהשוואה בין שנת 2019 לשנת 2022 בכללותה, היה על העוררת להסביר גם ובעיקר מה גרם לירידה בפדיון המכירות של מוצריה בחנויות עונות, שכן זהו אפיק ההכנסה העיקרי שלה.

63. אמנם, לא מן הנמנע שישנו דמיון בין מאפייני הפעילות של חברת עונות לבין אלו של העוררת, ושהתנאים העסקיים בשתי החברות היו זהים. ואולם אם כך מה ראתה העוררת להסתיר מהוועדה נתונים אלו, ולהתייחס להשפעותיה של המגפה כאילו פקדו את חברת ג'אמפ בלבד, ולא להתייחס לדברים כהווייתם? לעוררת הפתרונים ולא לוועדה.

64. נציין בשולי הדברים כי הכנסות מחברות קשורות להיבחן בפרספקטיבה שונה. בפסיקות קודמות של ועדת הערר הובהר כי במקרה שכזה, מוטל על העורר נטל מוגבר להוכיח שירידת המחזורים, שיסודה בהכנסות שהייתה לו שליטה עליהן, אכן נבעה כתוצאה ממגפת הקורונה (וראו למשל ערר 1008-21 תחנת דלק היצירה בע"מ נ' רשות המסים, ניתן ביום 24.3.2021). בנסיבות שלפנינו, ניכר כי ההתחשבנות החודשית משקפת בצורה

מדינת ישראל

ועדת ערר לענייני קורונה – השתתפות בהוצאות קבועות לעסקים

נאותה את המצב העסקי של החברה העוררת; בשים לב לכך שבחברת עונות מעורבים בעלי עניין נוספים, החשש מפני הטיה או עיוות של הנתונים הוא נמוך יותר. נעיר אמנם כי יש מקום לנטרל מחישוב ההכנסות את דיווחי ההכנסות בגין השתתפות בהוצאות החברה האחות, אולם הכנסות כאלו ממילא לא נרשמו בתקופת הבסיס או בתקופת הזכאות.

65. אולם מעבר לכל זאת, חשוב לציין כי העיון בנתוני ההכנסות של חברת עונות אינו מספק תשובות לשאלות שהתעוררו בערר שלפנינו. גם בהכנסותיה של חברת עונות נרשמו ירידות ברורות בשיאי הקורונה ובתקופות הסגרים, וגם במקרה של חברת עונות חלה לאחר שיאי המגפה התייצבות על הכנסות ברמה נמוכה יותר. בשונה מהחברה העוררת, שבה נתוני ההכנסות ירדו בכמחצית בהשוואה לשנים קודמות, בהכנסותיה של חברת עונות הירידה הייתה מתונה יותר (מכ-136 מיליון ש"ח בשנת 2019 לכ-87-91 מיליון ש"ח בשנים 2021-2022). הנתונים הנוספים שהציגה העוררת סייעו אמנם להרחיב את התמונה, ואולם קווי הדמיון בשינויים שעברו על שתי החברות מותירים בעינם את סימני שאלה שהוזכרו לעיל. כשם שתהינו מדוע נותרו הכנסות העוררת נמוכות גם לאחר סיום גלי ההתפרצות של המגפה, ניתן לעורר תהיה דומה גם לגבי חברת עונות.

66. כאן המקום לציין כי העוררת התבקשה למסור תגובה להשלמת הטיעון מצד המשיבה, בה הועלו טענות לעניין שיתופי הפעולה בין החברות, ולעניין השפעתם של ממצאים אלו על בחינת הקשר הסיבתי. העוררת הסתפקה בהצגת הנתונים הללו, והותירה ללא מענה את טענות המשיבה. הנתונים שהוצגו מפריכים רק חלק מהחששות שהעלתה המשיבה (כך למשל, הובהר שמיזוג הסניפים אירע זמן רב לפני תקופת הבסיס ולא השפיע על מצבה של העוררת לרעה). אולם העוררת לא התייחסה לסוגיה העיקרית – ממה נובעת ירידת המחזורים בהכנסותיה וכיצד מתיישבות הטענות עם הנתונים העדכניים.

67. נציין כי לצד זאת, נותרו בעינם גם הנתונים בנוגע לירידת המחזורים הספציפית והנקודתית שאירעה בחודשי האומיקרון. נתונים דומים נרשמו גם אצל חברת עונות, שספגה ירידת מחזורים ספציפית בחודשי האומיקרון. נעיר גם כי תוצאות ההשוואה בין מחזור ההכנסות של העוררת בתקופת האומיקרון לבין ההכנסות בתקופות שלפניה ושל אחריה, אינן משתנות באופן מהותי אם מתייחסים בנפרד להכנסות שהועברו לעוררת מחברת עונות או להכנסותיה האורגניות. בכל מקרה, התוצאה היא כי הכנסות העוררת היו נמוכות באופן ניכר בהשוואה לתקופות הקודמות, ושיעור הירידה גובל ברף הזכאות, בדומה לתחשיבים השונים שצוינו לעיל.

68. נקודה נוספת שיש לתת עליה את הדעת נוגעת לטענת המשיבה כי ירידת המחזורים בין שנת 2019 לשנת 2022 נובעת מצמצום סניפים. טענה זו התבססה על ההערות שהועלו מלכתחילה בסוגיית המיזוג – וכאמור, הובהר בדיעבד כי המיזוג בוצע בשנת 2016, ללא השפעה לענייננו. לצד זאת, בחינה מדוקדקת של הנתונים שאותם הגישה העוררת לבקשתנו מלמדת כי בשנת 2020 אכן נסגרו שני סניפים של העוררת – בדימונה ובאשדוד;

מדינת ישראל

ועדת ערר לענייני קורונה – השתתפות בהוצאות קבועות לעסקים

ערב הקורונה היו לעוררת 12 סניפים, ולאחר תום המגפה – 10 סניפים בלבד. מדובר בשינוי בפעילות אולם בהיקף קטן בלבד (ההכנסות מהסניפים היו ממילא נמוכות יחסית), ואף לא מן הנמנע שסניפים אלו נסגרו עקב מגפת הקורונה. במכלול הנסיבות, ולנוכח התוצאה שאליה הגענו משיקולים אחרים, לא ראינו לייחס לכך חשיבות.

סיכום ומסקנות

69. טרם סיום יוער כי בשים לב לתוצאה המורכבת שאליה הגענו, לא ראינו לנכון לדון בהרחבה בטענת העוררת כי המשיבה איחרה במתן החלטה בנוגע לתביעת המענק. אכן, ההחלטה התקבלה באיחור, אולם בהתאם לפסיקה לאיחור מסוג זה ניתן לייחס לכל היותר משמעות משנית בבחינת הזכאות לגופו של עניין. הלכה למעשה, נקטנו בחישוב מיטיב שמבוסס על ירידת מחזורים גבולית, שאותה המשיבה לא הביאה בחשבון. בנסיבות העניין, איננו רואים צורך להוסיף על כך.

70. מכל השיקולים המפורטים לעיל, החלטנו לקבל את הערר באופן חלקי. הממצאים שהציגה המשיבה מפריכים את הקשר הסיבתי בנוגע לחלק הארי של ירידת המחזורים, אולם לא מפריכים את התזה לפיה אלמלא האומיקרון היו לעוררת הכנסות גבוהות יותר, ברף המינימלי המזכה במענק.

71. לצורך חישוב המענק, מחזור הבסיס החלופי יהא שווה למחזור הבסיס המינימלי שהיה מזכה את העוררת במענק – דהיינו, 4,644,939 ש"ח. מנתוני חישוב המענק שהוצגו לוועדה, ניתן לקבוע כי העוררת זכאית למענק מינימלי בסך של 68,665 ש"ח. המענק יירשם לזכות העוררת וישולם לה, בכפוף למצב החשבון ולדרישות החזר מקדמה ככל שישנן, בתוך 30 יום ממתן החלטה זו.

72. נוכח התוצאה המורכבת שאליה הגענו, איננו עושים צו להוצאות.

זכות ערעור בפני בית המשפט המחוזי, בשבתו כבית משפט לעניינים מנהליים, בתוך 60 יום.

ניתנה היום, י"ט תמוז תשפ"ד, 25/07/2024, בהעדר הצדדים.

1649-23

טניה חכמוב, רו"ח
נציגת ציבור

ערן עסיס, עו"ד
יו"ר הועדה